XALQARO VALYUTA HISOB-KITOB OPERATSIYALARIDA INFORMATSION TEXNOLOGIYALAR

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
O`qituvchi:
Abduvahobov Shaxzod
Talaba:
Shirinboyeva Gulrux

Annotatsiya: *Ushbu maqola bank ishi asoslari fanining xalqaro valyuta hisob-kitob operatsiyalarida informatsion texnologiyalar mavzusini boyitishga bag`ishlangan. Shuningdek, ushbu mavzu haqida malumot olish xalqaro valyuta hisob-kitob operatsiyalarni yanada rivojlantirish va bu operatsiyalarda information texnologiyalardan yanada ko`proq foydalanish.*

Kalit sozlar: *Valyuta, information texnologiyalar, valyuta konventrlanishi.*

Аннотация: *Данная статья посвящена обогащению информационных технологий в международных валютных расчетных операциях науки об основах банковского дела. Также получение информации по данной теме, дальнейшее развитие международных валютно-расчетных операций и более широкое использование информационных технологий в этих операциях.*

Ключевые слова: *Валюта, информационные технологии, валютная конвенция.*

Abstract: *This article is devoted to the enrichment of information technologies in the international currency settlement operations of the science of the basics of banking. Also, getting information about this topic, further development of international currency settlement operations and more use of information technologies in these operations.*

Key words: *Currency, information technology, currency convention.*

KIRISH

Valyuta munosabatlari tashqi savdo, iqtisodiy va ilmiy texnik hamkorlik, xorijga kredit hamda qarzlarni berish va olish, valyuta va valyuta aktivlarini sotib olish bilan bog‘liq bitimlarni amalga oshirishda ishtirok etadigan, valyuta bilan bog‘liq munosabatlardir. Valyuta munosabatining ayrim elementlari antik davrda Qadimgi Gretsiya va Qadimgi Rimda qarzga pul to‘lashga berilgan tilxat va pul almashtirish shaklida paydo bo‘lgan. Keyingi bosqich bo‘lib, Yapon, Antverpen va G‘arbiy Yevropani boshqa savdo markazlarida ―veksel yarmarkalari‖ rivojlanishi bilan yuzaga chiqqan. Bu davrda hisobkitoblarni amalga oshirish,valyuta yordamida amalga oshirilgan. Feodalizm davrida va kapitalistik ishlab chiqarish

rivojlanishida, xalqaro hisob kitoblarni amalga oshirish tizimi banklar orqali rivojlandi. O‘tgan asrga kelib esa, xalqaro munosabatlar o‘zining mutlaqo yangi ko‘rinishini boshdan kechirdi. Shunday qilib, xalqaro valyuta munosabatlari rivojlanishi, ishlab chiqarish kuchlari rivojlanishi, jahon bozori tashkil etilishi, xalqaro mehnat taqsimotini chuqurlashuvi, jahon xo‘jaligining tarkibiy tuzilishi hamda xo‘jalik munosabatlari baynanmilallashuvining

natijasidir. Valyuta munosabatlari ishtirokchilariga quyidagilar kiradi: davlat (hukumat, Markaziy va davlat banklari), xalqaro tashkilotlar, yuridik shaxslar (tijorat banklari, korxonalar: import va eksport qiluvchilar, birjalar) va jismoniy shaxslar (brokerlar, chayqovchilar va sayyohlar). Zamonaviy tashqi iqtisodiy aloqalarda, shu bilan birga valyuta munosabatlarida siyosat va

iqtisodiyot, diplomatiya va tijorat, sanoat va savdo uygʻunlashib borayotganligini kuzatish mumkin.

Xalqaro valyuta munosabatlarining davlat tomonidan shakllantiriladigan huquqiy tashkiliy shakli

valyuta tizimi deyiladi. Milliy, hududiy va jahon valyuta tizimlarini ajratib koʻrsatish mumkin. Milliy valyuta tizimi deganda maʻlum davlatni, boshqa davlatlar bilan pulli hisob kitoblarini amalga oshirishda qoʻllaydigan usullari, instrumentlari va milliy organlarining umumiy

yigʻindisi tushuniladi. Milliy valyuta tizimi nisbatan mustaqil va faoliyat doirasi milliy chegaralardan chiqsada, u mamlakat pulkredit tizimining tarkibiy qismi hisoblanadi. Milliy va jahon valyutalar tiz

imlari aloqasi va rivojlanishi, ularning elementlarida namoyon boʻladi. Hududiy valyuta tizimi milliy va jahon valyuta tizimlarining oraliq elementi hisoblanib, u

mamlakatlar hududiy guruhi integratsiyasiga xizmat qiladi. Bunga misol qilib, Yevropa valyutaiqtisodiy ittifoqini keltirish mumkin. Jahon valyuta tizimi

bu, alohida olingan milliy iqtisodiyotni jahon xoʻjaligi bilan bogʻlovchi mexanizmdir.

Hozirgi kunda, operatsiyalarning asosiy qismi naqd pulsiz holda amalga oshiriladi. Bir bankd

an

boshqasiga pul oʻtkazish vakillik hisobvaraqlar orqali amalga oshiriladi. Banklararo amaliyotda

LORO (Siz bizda) va NOSTRO (biz Siznikida) hisobvaraqlari mavjud.

Tijorat banklarining depozit

-

kredit deb nomlanuvchi, valyuta mablagʻlarini jalb qilish va

joylashtirish bilan bogʻliq operatsiyalari.

Bu operatsiyalar

-

oʻzaro kreditlash, oʻz va jalb qilingan mablagʻlarni joylashtirish, kreditlarni

taqdim etish, rasmiylashtirish va monitoring bilan bogʻliq banklararo operatsiyalardir.

•

Tashqi savdo operatsi

yalarida, xalqaro amaliyotda qabul qilingan turli shakldagi hisob

-

kitoblarda bank xizmati koʻrsatish;

•

Oltin va fond instrumentlari (mulkchilik titullari, obligatsiyalar, ikkilamchi moliyaviy

instrumentlar va h.k.) sotish yoki sotib olish maqsadida, moli
ya bozorida amalga
oshiriladigan operatsiyalar. Bu operatsiyalarning barchasi investitsiya maqsadlarida, shuningdek, chayqovchilik yoki xejerlash (sug'urta) maqsadlarida amalga oshiriladi. Banklar ushbu operatsiyalarni o'z nomidan yoki mijoz topshirigiga k
o'ra amalga
oshiradilar;

•

Kredit (debit) kartochkalarining egalariga xizmat ko'rsatish bilan bog'liq operatsiyalar;

•

Bank xalqaro transfertlari (dividend, foiz, pensiya to'lovi, aliment, hadyalar, sayyohlarga xizmat ko'rsatish va h.k.) amalga oshirish.

Zamonaviy valyuta tizimi, uning ham hududiy (geografik jihatdan), ham vaqt jihatdan (kechayu
-
kunduz ishlovchi valyuta bozori), ham texnologik jihatdan (axborot texnologiyalari va tarmoqlarining yaxlitligi) globallashganligi bilan tavsiflanadi.

Zamonav
iy valyuta tizimining globallashuvining o'ziga xos jihatlari quyidagilardan iborat:

•

valyuta kurslari va foiz stavkalarining kutilmaganda va keskin o'zgarishi bilan tavsiflanadigan bozor iqtisodiy mexanizmi;

•

bir tomondan, oldindan kutilmagan voqealarga (neft fa
lajlari yoki Germaniyaning
birlashuvi kabi) tezda moslashishga zarurat, boshqa tomondan, mamlakatlar

XULOSA

Xulosam shundan iboratki xalqaro hisob-kitoblar deganda turli mamlakatning yuridik va jismoniy shaxslari o'rtasida iqtisodiy moliyaviy operatsiyalar natijasida yuzaga keladigan pul majburiyatlari va talablari bo'yicha to'lovlarni amalga oshirilishi tushuniladi.

АДАБИЁТЛАР РУЙХАТИ:

1. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Possibilities of Increasing the Activity of Banks in the Securities Market, Journal of Advanced Research and Scientific Progress (JARSP), Volume 02 Issue: 03/2023 ISSN: 2751-7551 (159-162)

2. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Analysis of Existing Management Mechanisms and Assessment Methods of The Bank's General Financial Risk, Journal of Intellectual Property and Human Rights, Volume:02 Issue: 05/ May-2023, ISSN:2720-6882 (227-231)

3. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Improverment of Investment Activities in the Service Sector, Journal of Innovative Studies of Engineering Science (JISES), Volume:02 Issue:03/2023 (53-58)

4. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Factors Causing Credit Risks in Commercial Banks and Their Assessment, Journal of Intellectual Property and Human, Volume:02 Issue:05/May-2023 ISSN:2720-6882 (221-226)

5. Sharipova N. D., Asadova S. D. THE ROLE OF BANKS IN THE MODERN MONETARY SYSTEM //Procedia of Theoretical and Applied Sciences. – 2023. – Т. 6. – С. 55-62.

6. Шарипова Н.Д., Чориев Я.А. СТРАХОВАНИЕ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ //International Journal of Advanced Research in Education, Technology and Management. -2023- Т.2. - С. 92-99.

7. Sharipova N. D., Jurayev I. S. THEORETICAL FOUNDATIONS OF MONETARY POLICY// INTERNATIONAL JOURNAL OF INNOVATIONS IN ENGINEERING RESEARCH AND TECHNOLOGY. – 2023. -Т. 10. -С. 171-173.

8. Sharipova N. D., Aliboyev L.Sh. THE IMPORTANCE OF ANTI-INFLATIONARY POLICY AND INFLATION TRADING IN UZBEKISTAN// INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY JOURNAL FOR RESEARCH & DEVELOPMENT. -2023. -Т. 10. -С. 92-94.

9. Tursunov, F. M. (2023). TIJORAT BANKLARIDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH AHAMIYATI. SCHOLAR, 1(30), 75–81.

10. Tursunov Faridun Mustafoyevich. (2023). OPPORTUNITIES FOR REMOTE BANKING SERVICES TO GROW IN REPUBLIC OF UZBEKISTAN’S COMMERCIAL BANKS. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(11), 4–7.

11. Каримова А.М., Махсудов О.Ш. Assessment of the Current State of the Market and Procedure For Lending to Subjects of Tourism Services of the Republic of Uzbekistan / Яшил иқтисодиёт ва тараққиёт журнали,2023-йил, октябрь,10-son, 79-83.

12. Ниязов З. Д., Махсудов О.Ш. Investment attractiveness of the enterprise, as well as factors influencing its development in the economy of Uzbekistan./ Иқтисодиёт,молия ва инновациялар халқаро илмий журнали,декабрь 29, 2023 1(4) сон, 47-55.

13. Каримова А.М., Ниязов З. Д. Махсудов О.Ш. Кредитная поддержка инновационного развития / SCHOLAR 1(32) сон, ноябрь 2023, 171-179.